

ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือกับต่างประเทศของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดวงสมร ชานุกว้าง¹, วิฑูรย์ ประเสริฐเจริญสุข²

¹งานวิเทศสัมพันธ์ และ ²ภาควิชาสูติศาสตร์และนรีเวชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น อ. เมือง จ.ขอนแก่น 40002

Factor which Impact to the International Cooperation of the Faculty of Medicine, Khon Kaen University

Duangsamorn Chankwang¹, Witoon Prasertcharoensuk²

¹International Relations Office and ²Department of Obstetrics and Gynecology, Faculty of Medicine, Khon Kaen University, 40002, Thailand

หลักการและวัตถุประสงค์: คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นโรงเรียนแพทย์ที่มีมาตรฐานระดับสากล มีการดำเนินงานกับต่างประเทศ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือ และนำเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ

วิธีการศึกษา: เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ประชากรที่ศึกษาเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทความร่วมมือกับต่างประเทศ จำนวน 84 ราย เครื่องมือที่ใช้ เป็นแบบสอบถามประเภทตอบเอง โดยมีหัวข้อเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือกับต่างประเทศ ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านทรัพยากรบุคคล 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ นวัตกรรม เทคโนโลยีเฉพาะด้าน 5) ด้านสภาวะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของไทย 6) ด้านเครือข่ายความร่วมมือที่มีบันทึกความเข้าใจระหว่างสถาบันอยู่แล้ว และ 7) ด้านอื่นๆ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การหาค่าร้อยละ

ผลการศึกษา: แบบสอบถามได้รับกลับมาจำนวน 75 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.28 พบว่าปัจจัยที่มีผลมากที่สุดคือปัจจัยด้านนโยบาย โดยจำแนกเป็นกิจกรรมแต่ละประเภทดังนี้ 1) การแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา บุคลากร ร้อยละ 81.33 2) การพัฒนาวิชาการ การเรียน การสอน ร้อยละ 72.00 3) การทำวิจัยร่วม ร้อยละ 65.33 4) การพัฒนาทักษะของนักศึกษา ร้อยละ 65.33 5) การบริการสุขภาพ ร้อยละ 56.00 6) การต่อยอดความร่วมมือ ร้อยละ 56.00 และมีข้อเสนอแนะ

Background and Objective: Faculty of Medicine, Khon Kaen University is a universal standard medical school. It has cooperation with foreign countries. Therefore, it should has the study on factors which impact to cooperation activities and the result of the study will be proposed the appropriate approach on international collaboration development.

Method: It is a survey study. The population is 84 persons who have related roles in foreign cooperation. The instrument of research is self-administered questionnaire. There are 7 items in questionnaire about factors which impact to the foreign cooperation included 1) policy factor 2) human resources factor 3) budget factor 4) knowledge of academic, innovation, and technology factor 5) economic, social, political situation of Thailand 6) present memorandum of understanding (MOU) network factor; and 7) others. The data was analyzed to percentage.

Results: There were 75 persons (89.28 %) who filled and returned questionnaires to surveyor. Policy factor has highest impact to each cooperative activity in the following realms: 1) Exchange staff, students or personnel was 81.33 %; 2) Academic development/teaching and learning was 72.00%; 3) Co-Research was 65.33%; 4) Skills development for medical students, residents or postgraduates was 65.33%; 5) Delivering medical service was 56.00%; and 6) Extended activities based on previous

*Corresponding Author: Duangsamorn Chankwang, International Relations Office, Faculty of Medicine, Khon Kaen University, 40002, Thailand Email: duacha@kku.ac.th

คือให้มีกลไกในเชิงรุก และหาความต้องการร่วมกัน

สรุป: ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือกับต่างประเทศมากที่สุด คือ ด้านนโยบาย รองลงมาคือด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรบุคคล ตามลำดับ และควรมีการจัดทำ focus group ต่อไป

คำสำคัญ: ความร่วมมือกับต่างประเทศ

cooperative was 56.00%. The suggestion is the Faculty should has the pro-active initiated program and to find out the mutual interest.

Conclusion: The most influential factors in international cooperation is policy, and follow by budget factor and human resources factor, respectively. The way forward is to organize focus group.

Keyword: International Cooperation

ศรีนครินทร์เวชสาร 2555; 27(4): 408-14 • Srinagarind Med J 2012; 27(4): 408-14

บทนำ

ตามที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวิสัยทัศน์ เป็นคณะแพทยศาสตร์ที่มีความเป็นเลิศ 1 ใน 50 อันดับแรกของเอเชียในปี ค.ศ. 2020¹ และการที่สมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) กำลังก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community หรือ One ASEAN) ในปี พ.ศ. 2558² ตั้งแต่การก่อตั้งคณะแพทยศาสตร์ในปี พ.ศ. 2515 ยังไม่ได้มีการรวบรวมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ การดำเนินงานด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ³ มีดังต่อไปนี้คือ การจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างสถาบัน เพราะเป็นการสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่าย ระหว่างคณะแพทยศาสตร์กับสถาบันต่างประเทศที่มีทิศทางที่สอดคล้องและมีเป้าหมายร่วมกัน การแลกเปลี่ยน อาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และผลผลิตของคณะแพทยศาสตร์ให้มีสมรรถนะสากล การพัฒนาวิชาการ การเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนการสอนสู่สากล การทำวิจัยร่วมเพื่อสร้างองค์ความรู้ระดับนานาชาติ การพัฒนาทักษะด้านคลินิกและภาษาอังกฤษของนักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในวิชาชีพและเสริมทักษะด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพื่อให้ผลผลิตของโรงเรียนแพทย์มีศักยภาพสากล และการต่อยอดความร่วมมือเพื่อให้เกิดความร่วมมือเชิงบูรณาการและมีความยั่งยืน

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศและนำเสนอกลยุทธ์ด้านความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อให้คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นบรรลุวิสัยทัศน์ชั้นนำใน ASEAN

วิธีการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (survey study) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความร่วมมือกับต่างประเทศของคณะแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีบทบาทและส่วนเกี่ยวข้องในความร่วมมือกับต่างประเทศ ประกอบด้วย กรรมการประจำคณะแพทยศาสตร์ อดีตคณบดี อดีตรองคณบดี อาจารย์ประจำภาควิชาที่เป็นผู้ประสานงานผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศที่เข้าร่วมโครงการ overseas visiting professor กรรมการวิเทศสัมพันธ์ รวมทั้งหมด 84 ราย ซึ่งเป็นกำลังสำคัญมีส่วนร่วมในการพัฒนาองค์การสู่ความเป็นนานาชาติ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ประเภทตนเอง โดยมีการนำไปทดลองใช้ที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น กับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ชุด แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามให้เลือกตอบจากรายการ 2) การมีส่วนร่วมในการพัฒนาความร่วมมือของคณะกับต่างประเทศ โดยเลือกตอบจากรายการ (มี/ไม่มี) 3) ปัจจัยที่มีผลต่อกิจกรรมการพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศ โดยเลือกตอบจากรายการ (มี/ไม่มี) และ 4) เป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questionnaire) ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามจำนวน 84 ชุดไปยังประชากรเป้าหมายในคณะแพทยศาสตร์และสถาบันต่างประเทศ ได้แก่สหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้รับแบบสอบถามตอบกลับคืนมาจำนวน 75 ชุด คิดเป็นร้อยละ 89.28

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Stata version 6.0 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นคำถามให้เลือกตอบจากรายการโดยแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ในส่วนที่เป็นคำถามปลายเปิดนั้น รวบรวมข้อมูลโดยจัดกลุ่มความคิดเห็นที่เป็นประเภทเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดคือ ผู้บริหาร/อดีตผู้บริหาร จำนวน 32 ราย (ร้อยละ 42.67) อาจารย์ประจำภาควิชาที่เป็นผู้ประสานงาน จำนวน 30 ราย (ร้อยละ 40) หัวหน้าภาควิชา/กรรมการประจำคณะผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 22 ราย (ร้อยละ 29.33) (ตารางที่ 1)

การมีส่วนร่วมในการพัฒนาความร่วมมือของคณะแพทยศาสตร์ต่างประเทศ พบว่าการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างสถาบันนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในฐานะการเป็นผู้ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมความร่วมมือมากที่สุด จำนวน 33 ราย (ร้อยละ 44.00) รองลงมาคือ เป็นผู้สนับสนุนให้มีการจัดทำ MOU ฉบับที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 ราย (ร้อยละ 26.67) และเป็นผู้ที่เป็นคู่ความร่วมมือชาวต่างประเทศ จำนวน 19 ราย (ร้อยละ 25.33) (ตารางที่ 2)

กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศที่ตอบแบบสอบถาม พบว่าเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการแลกเปลี่ยน อาจารย์ นักศึกษา บุคลากร มากที่สุด จำนวน 54 ราย (ร้อยละ 72.00) รองลงมาคือ การทำวิจัยร่วม จำนวน 38 ราย (ร้อยละ 50.67) และการพัฒนาทักษะของนักศึกษาแพทย์ จำนวน 37 ราย (ร้อยละ 49.33) (ตารางที่ 3)

ประเภทของนักศึกษาในกิจกรรมการแลกเปลี่ยน นักศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาปรีคลินิก (non-clinical postgraduate student) มากที่สุด จำนวน 15 ราย (ร้อยละ 40.54) (ตารางที่ 4)

ปัจจัยด้านนโยบายของคณะแพทยศาสตร์ มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.99 รองลงมาคือปัจจัยด้านงบประมาณ มีผลต่อกิจกรรมฯ คิดเป็น ร้อยละ 60.88 ปัจจัย ด้านทรัพยากรบุคคล มีผลฯ คิดเป็นร้อยละ 53.11 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 1 การปฏิบัติภารกิจในฐานะหรือตำแหน่ง ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (ร้อยละ)
ท่านปฏิบัติภารกิจในฐานะ/ตำแหน่งอะไร*	
1) ผู้บริหาร/อดีตผู้บริหาร	32 (42.67)
2) หัวหน้าภาควิชา/กรรมการประจำคณะผู้ทรงคุณวุฒิ	22 (29.33)
3) อาจารย์ประจำภาควิชาที่เป็นผู้ประสานงาน overseas visiting professor ของคณะแพทยศาสตร์	30 (40.00)
4) ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศที่เป็น overseas visiting professor	12 (16.00)
5) กรรมการวิเทศสัมพันธ์ คณะแพทยศาสตร์	1 (1.33)

*บางท่านมีหลายตำแหน่ง N > 84 ราย

ตารางที่ 2 การมีส่วนร่วมในการจัดทำบันทึกความเข้าใจสถาบันในฐานะ/ตำแหน่งใด

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	จำนวน (ร้อยละ)
ท่านมีส่วนในการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างสถาบันหรือข้อตกลงความร่วมมือกับต่างประเทศ ในฐานะ/ ตำแหน่งอะไร	
1) ผู้กำหนดนโยบาย/รองยุทธศาสตร์ (policy maker / strategic planner)	13 (17.33)
2) ผู้ริเริ่ม (initiator) ให้มีการจัดทำ MOU ฉบับที่เกี่ยวข้อง	18 (24.00)
3) ผู้สนับสนุน (supporter) ให้มีการจัดทำ MOU ฉบับที่เกี่ยวข้อง	20 (26.67)
4) คู่ความร่วมมือชาวต่างประเทศ (foreign collaborator)	19 (25.33)
5) ผู้ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมความร่วมมือ (implementation staff)	33 (44.00)

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเลือกตอบจากรายการได้หลายรายการ

ตารางที่ 3 กิจกรรมความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีส่วนร่วม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	จำนวน (ร้อยละ)
ความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	
1) กิจกรรมการแลกเปลี่ยน อาจารย์ นักศึกษา บุคลากร	54 (72.00)
2) กิจกรรมด้านการพัฒนาวิชาการ/การเรียนการสอน	35 (46.67)
3) การทำวิจัยร่วม	38 (50.67)
4) การพัฒนาทักษะของนักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน นักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษา	37 (49.33)
5) กิจกรรมบริการสุขภาพ	8 (10.67)
6) กิจกรรมที่ต่อยอดความร่วมมือ	8 (10.67)

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้หลายกิจกรรม

ตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษา

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนา	จำนวน (ร้อยละ)
ความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	
กิจกรรมการแลกเปลี่ยน	
ประเภทนักศึกษา	
undergraduate student	13 (35.14)
non-clinical postgraduate student	15 (40.54)
clinical postgraduate student	9 (24.32)

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้หลายกิจกรรม

ตารางที่ 5 ปัจจัยด้านที่มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศ

ปัจจัย	กิจกรรม (ร้อยละ)						เฉลี่ย (ร้อยละ)
	แลกเปลี่ยน อาจารย์ นักศึกษาและ บุคลากร	การพัฒนา วิชาการ การเรียน การสอน	การทำ วิจัยร่วม	พัฒนา ทักษะของ นักศึกษา	การบริการ สุขภาพ	การต่อยอด ความร่วมมือ	
นโยบายของคณะฯ	81.33	72.00	65.33	65.33	56.00	56.00	65.99
ทรัพยากรบุคคล	50.67	57.33	60.00	58.67	46.67	45.33	53.11
งบประมาณ	77.33	68.00	61.33	65.33	41.33	52.00	60.88

หมายเหตุ ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้หลายปัจจัย

นอกจากนี้ พบว่าปัจจัยด้านองค์ความรู้ทางวิชาการ นวัตกรรมเทคโนโลยีเฉพาะด้านมีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศ ร้อยละ 39.55 ปัจจัยด้านเครือข่ายความร่วมมือที่มี MOU อยู่แล้ว มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือฯ ร้อยละ 38.88 ปัจจัยด้านสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของไทย มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือฯ ร้อยละ 19.11 และปัจจัยอื่นๆ ร้อยละ 3.55

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีการนำมาจัดกลุ่มดังนี้

1. ความร่วมมือด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา บุคลากร ข้อคิดเห็นมีจำนวน 51 ราย โดยมีข้อคิดเห็นที่เสนอมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ด้านนโยบายและงบประมาณ 14 ราย (ร้อยละ 27.45) 2) ควรให้มีการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนต่อไป 10 ราย (ร้อยละ 19.60) และ

3) เห็นว่าควรมีจำนวน out-bound student ให้มากขึ้น 6 ราย (ร้อยละ 11.76)

2. ความร่วมมือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวน 33 ราย 3 ลำดับแรกคือ 1) ควรสนับสนุนและดำเนินกิจกรรมต่อไป 8 ราย (ร้อยละ 24.24) 2) เกี่ยวกับแพทยศาสตร์ศึกษา 7 ราย (ร้อยละ 21.21) และ 3) นโยบายและงบประมาณ 6 ราย (ร้อยละ 18.18)

3. ความร่วมมือในด้านกิจกรรมการทำวิจัยร่วม จำนวน 33 ราย 3 ลำดับแรกคือ 1) เครือข่ายการทำวิจัยร่วม 14 ราย (ร้อยละ 42.42) 2) นโยบายและงบประมาณ 5 ราย (ร้อยละ 15.15) และ 3) การอำนวยความสะดวก 5 ราย (ร้อยละ 15.15)

4. ความร่วมมือด้านกิจกรรมการพัฒนาทักษะ (คลินิก/ภาษาอังกฤษ) ของนักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 31 ราย 3 ลำดับแรกคือ 1) เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะด้านคลินิก 6 ราย (ร้อยละ 19.35) 2) พัฒนาภาษาอังกฤษโดยกิจกรรมการสอน/อบรมภาษาอังกฤษ 6 ราย (ร้อยละ 19.35) และ 3) นโยบายและงบประมาณ 5 ราย (ร้อยละ 16.13)

5. ความร่วมมือด้านกิจกรรมการบริการสุขภาพ จำนวน 14 ราย 3 ลำดับแรกคือ 1) เกี่ยวกับนโยบายและงบประมาณ 5 ราย (ร้อยละ 35.71) 2) เตรียมความพร้อมด้านภาษาต่างประเทศ 3 ราย (ร้อยละ 21.42) 3) ควรสนับสนุนให้มีการดำเนินต่อไป 2 ราย (ร้อยละ 14.28) และ 4) การอำนวยความสะดวก 2 ราย (ร้อยละ 14.28)

6. ความร่วมมือด้านกิจกรรมต่อยอดความร่วมมือ จำนวน 22 ราย คือ 1) ด้านนโยบายและงบประมาณ 6 ราย (ร้อยละ 27.27) 2) ด้านการติดตามประเมินผล ด้านเครือข่าย MOU ด้านกิจกรรมการฝึกอบรม และด้านอื่นๆ ด้านละ 3 ราย (ร้อยละ 13.63)

การวิเคราะห์ SWOT เพื่อนำมาประเมินศักยภาพของคณะแพทยศาสตร์ในการส่งเสริมองค์การสู่ความเป็นนานาชาติ พบว่าคณะแพทยศาสตร์ มีจุดแข็ง คือ ในระดับนโยบาย ผู้บริหาร หัวหน้าภาควิชา อาจารย์ประจำภาควิชา ให้การสนับสนุน มีหลักสูตรจำนวนมากหลายสาขา หลักสูตรนานาชาติ (เต็มเวลา) หลักสูตรอบรมระยะสั้นด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะ ความเชี่ยวชาญด้านโรคเขตร้อน มีศูนย์วิจัย ศูนย์ความเป็นเลิศที่มีความพร้อม อาจารย์และนักศึกษา มีความกระตือรือร้นในการให้การสนับสนุนความร่วมมืออย่างยิ่ง ในด้านโอกาส นั้น ผู้บริหารมหาวิทยาลัยได้กำหนดการพัฒนาสู่ความเป็นสากลและการเปิดสู่ภูมิภาค การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยสร้างกลไกให้อาจารย์ นักวิชาการและนักศึกษาได้มี

โอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศมากขึ้น โดยจะมุ่งสู่การเป็น world class university ผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ มีความยินดีที่ได้มาร่วมกิจกรรมทางวิชาการ วิจัย ณ คณะแพทยศาสตร์ และรัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็น medical hub สำหรับอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (greater mekong sub-region) ในด้านที่เป็นจุดอ่อน คือเป็นโรงเรียนแพทย์ที่ตั้งมาได้ 40 ปี ซึ่งนับว่าอย่างน้อยก็โรงเรียนแพทย์หลายแห่งในส่วกลาง การสะสมผลงานและความมีชื่อเสียง มีการยอมรับในระดับหนึ่ง อีกทั้งในด้านภัยคุกคาม ได้แก่ การเปิดเสรีทางการค้า การบริการ การศึกษาที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกองค์การ การค้าโลก ในการแข่งขันกับประเทศที่พัฒนาแล้วและแข่งขันกับประเทศในภูมิภาค

วิจารณ์

จากผลการศึกษานี้พบว่ามีความสอดคล้องหรือเหมือนกับผลการศึกษาวิจัยของ สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการวิจัยในภูมิภาค”⁴ กล่าวคือ จากการวิเคราะห์ SWOT โดยการระดมสมองผู้ทรงคุณวุฒิ ได้พบว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยมีจุดแข็งคือ จำนวนหลักสูตรนานาชาติในสถาบันอุดมศึกษาไทยมีหลากหลายสาขาวิชาที่จะรองรับนักศึกษาต่างชาติได้ โดยเฉพาะสาขาที่มีความเข้มแข็งและมีความเชี่ยวชาญเฉพาะที่มีชื่อเสียงยอมรับในวงวิชาการ เช่น เวชศาสตร์เขตร้อน เป็นต้น จุดเด่นของการศึกษาในครั้งนี้คือ เป็นการศึกษาที่ยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อนในคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีความครอบคลุมถึงแหล่งข้อมูลที่มีพื้นที่หลังหลากหลายจากภูมิหลังผู้ร่วมให้ข้อมูลของสถาบันและประเทศต่างๆ ทุกภูมิภาคของโลก จุดด้อยของการศึกษาในครั้งนี้ คือเป็นการศึกษาภาคตัดขวาง เก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่กำหนดและวัดตัวอย่างเพียงครั้งเดียวในลักษณะของการสำรวจเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้มีการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถสรุปความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล แต่จะสามารถเป็นข้อมูลเบื้องต้นนำไปสู่การศึกษาขั้นต่อไป อย่างไรก็ตามปัญหาและอุปสรรคโดยรวมของคณะแพทยศาสตร์ไม่มีผลต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

การส่งเสริมความร่วมมือและขยายความสัมพันธ์กับสถาบันต่างประเทศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการดังนี้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยเสนอกลไกขับเคลื่อนในระยะยาว ในลักษณะเดียวกับที่ คณะแพทยศาสตร์

ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดลได้กำหนดไว้ คือ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นนานาชาติ ซึ่งกลไกระยะยาวนี้มีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ 1) จุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาความร่วมมือกับนานาชาติอย่างยั่งยืน^๖ 2) จุดมุ่งหมายที่จะใช้ความร่วมมือทางวิชาการเป็นกลไกขับเคลื่อนไปสู่ความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ภายใต้แนวทางหลัก ดังนี้ ก) ยกกระดับการพัฒนาความร่วมมือกับสถาบันต่างประเทศให้เป็นนโยบาย หรือ ยุทธศาสตร์ระดับคณะ ข) ขยายความร่วมมือที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาของภาควิชาต่างๆ โดยในระยะเริ่มแรกนี้ ให้โครงการ overseas visiting professor ซึ่งเป็นโครงการที่คณะแพทยศาสตร์ได้อนุมัติให้บรรจุไว้ในแผนประจำปี เป็น proactive initiated program เพื่อเป็นกลไกหรือเครื่องมือในเชิงรุกด้านยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศ^๗ ที่จะนำไปสู่การขยายกิจกรรมความร่วมมือในด้านต่างๆ ในวงกว้าง และในเชิงลึกในอนาคต ค) สร้างเอกภาพในการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษา กับต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ง) ส่งเสริมมิตรภาพที่มีอยู่แล้ว ระหว่างคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นกับสถาบันการศึกษาต่างประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น **ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ** ควรดำเนินการดังนี้ 1) จัดให้มีการสัมมนาระดมสมองลักษณะกลุ่ม focus group 2) การเตรียมการสำรวจความต้องการของภาควิชาต่างๆ ในการเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา แพทย์ประจำบ้านและบุคลากร ส่องหน้าและจัดทำแผนงบประมาณอย่างเป็นระบบ เพื่อนำเสนอเป็นความต้องการในภาพรวมสำหรับปีงบประมาณต่อไป 3) เตรียมความพร้อมอาจารย์ นักศึกษา และบุคลากรในด้านทักษะภาษาอังกฤษให้มากยิ่งขึ้น^๘ 4) พัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศด้านแพทยศาสตร์ศึกษาที่มีอยู่แล้วในภาควิชาต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น 5) หาช่องทางหรือกระบวนการให้คณาจารย์ บุคลากร มีการทำวิจัยร่วมกับสถาบันต่างประเทศมากขึ้น เช่น จัดให้มีโครงการ visiting professor และ จัดเสวนาหรือให้มี blog ร่วมกับมหาวิทยาลัยที่มี MOU เพื่อผลักดันเชิงรุก 6) จัดกิจกรรมเสริมในการพัฒนาทักษะ (คลินิก/ภาษาอังกฤษ) ของนักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เห็นควรให้คงกิจกรรมแลกเปลี่ยนนักศึกษาไว้ ควรส่งเสริมให้มี elective course สำหรับนักศึกษาไทยทุกระดับ 7) กิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศด้านการบริการสุขภาพ ควรเตรียมความพร้อมทางภาษาต่างประเทศและส่งเสริมทักษะทางภาษาอังกฤษให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาต่างประเทศต่างๆ เพื่อการสื่อสาร

8) ความร่วมมือกับต่างประเทศด้านกิจกรรมต่อยอดความร่วมมือ ควรมี best practice ในกลุ่มที่มีความร่วมมือที่เข้มแข็งและมีผลงานของกลุ่มความร่วมมือนั้นๆ มีการติดตามประเมินผลโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านความร่วมมือด้านการวิจัยและการแลกเปลี่ยนนักศึกษา ควรพิจารณาว่าความร่วมมือใดที่ก่อประโยชน์อย่างมาก เพื่อหาแนวทางจัดกิจกรรมต่อยอดความร่วมมือนั้นๆ ให้สามารถสนับสนุนนโยบายของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำระดับโลก ซึ่งคุณลักษณะของมหาวิทยาลัยมาตรฐานโลกได้แก่ การมีเครือข่ายเชื่อมโยงในระดับชาติและนานาชาติ มีนักศึกษาที่มีความสามารถสูง^๙ ควรพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือให้มีจำนวน MOU มากขึ้น ควรให้ความสำคัญและมีสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่องกับผู้เชี่ยวชาญชาวต่างประเทศ ที่ได้รับมอบหมายจากมหาวิทยาลัยต่างประเทศนั้นๆ 9) การเตรียมความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ควรกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนโดยมีสถิติหรือตัวอย่างอาจารย์หรือนักศึกษาที่รายงานความประทับใจใน website ของหน่วยงาน หรืองานวิเทศสัมพันธ์ ควรมีการเพิ่มรายละเอียดในการประสานงานกับอาจารย์หรือผู้ประสานงานของสถาบันต่างประเทศ

สรุป

คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความร่วมมือกับต่างประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือด้านกิจกรรมการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา บุคลากร มากที่สุด รองลงมา คือ การทำวิจัยร่วม การพัฒนาทักษะของนักศึกษาแพทย์ แพทย์ประจำบ้าน นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา การมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลผู้ที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาความร่วมมือนั้น พบว่าเป็นกลุ่มผู้ดำเนินการปฏิบัติกิจกรรมความร่วมมือมากที่สุด ทั้งนี้กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีส่วนร่วมในการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างสถาบันมากที่สุด

ในภาพรวมจากการคิดค่าเฉลี่ย โดยแจกตามปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศแล้ว พบว่า ปัจจัยด้านนโยบายของคณะแพทยศาสตร์ มีผลต่อกิจกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศ มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยด้านงบประมาณของคณะแพทยศาสตร์ และ ปัจจัยด้านทรัพยากรบุคคล

เอกสารอ้างอิง

1. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. แผนปฏิบัติราชการ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555. ขอนแก่น : ฝ่ายวางแผนและพัฒนา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.

2. วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. [ออนไลน์] 2555 [อ้างเมื่อ 15 กรกฎาคม 2555]. จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้>
3. กุลธิดา ท่วมสุข. กิจกรรมด้านวิเทศสัมพันธ์กับการพัฒนา มหาวิทยาลัยสู่ความเป็นสากล. ขอนแก่น: ฝ่ายวิชาการและวิเทศสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552 (เอกสารอัดสำเนา)
4. สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาและการวิจัยในภูมิภาค. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ; 2552 (เอกสารอัดสำเนา)
5. คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. [ออนไลน์] 2554 [อ้างเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2554]. http://www.si.mahidol.ac.th/th/annual2009/Annual_Report2009/046.pdf
6. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร. แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555-2558. [ออนไลน์] 2555 [อ้างเมื่อ 20 มิถุนายน 2555]. http://www.nesdb.go.th/gov_policy/2555-2558/GovPlan2555-2558_final.pdf
7. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. การวิจัยเชิงรุกด้านยุทธศาสตร์ความร่วมมือกับต่างประเทศ. [ออนไลน์] 2555 [อ้างเมื่อ 23 กรกฎาคม 2555]. <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/research/procative-intercoop-strategy.pdf>
8. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. การศึกษาความพร้อมของสถาบันการศึกษาของไทยในการรองรับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน. [ออนไลน์] 2555 [อ้างเมื่อ 20 กรกฎาคม 2555]. http://www.bic.moe.go.th/fileadmin/BIC_Document/book/research/readiness-hub-neighbouring/full-version.pdf
9. รังสรรค์ เนียมสนิท. ทิศทางและนโยบาย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น: ฝ่ายแผนและพัฒนาบุคลากร มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554 (เอกสารอัดสำเนา)

